

vseh krogih tržaških Slovanov največje spoštovanje, ki si ga je pridobil s svojim neumornim, požrtvovalnim delom v splošno moralno in materialno korist slovenskega življa Trsta in okolice. Kadarkoli in kjerkoli je bilo treba poprijeti za delo in žrtvovati v skupno blaginjo fizične sile in gmožna sredstva, je stal vedno v prvih vrstah narodnih mesečnih delavcev tovariš Gernmek — večkrat pač v svojo škodo! A to ga ni nikoli oviralo, da ne bi vedno z dejanjem izpričeval svoje narodne zavednosti — tako tudi v tistih težkih časih, ko je slovensko magistratno učiteljstvo smelo komaj dihati pod pritiskom laškega liberalnega gospodstva. Lahko rečemo, da se glasi izraz ljudske sodbe: »Bodi značaj, kakor je Gernmek!« — Posebno marljivo in vneto deluje tov. Gernmek v kraju svojega službenega delovanja, pri Sv. Ivanu. Tamkaj ga pozna vsak, kdor išče pomoči, podpore in navsveta. Svetoivanskemu Sokolu je starosta in svetoivanskemu Narodnemu domu je predsednik. Okrog svojega priljubljenega Gernmeka se zbirajo vsi Svetoivanci ob vseh veseljih in žalostnih prilikah, iščejo v njem zaslombe in izpodbude v boju za obrambo narodnih in vseh drugih interesov javnega in zasebnega značaja. Zlasti v dobi vojne je izvršil toliko dobrotvornosti — posebno vojnim sirotam v korist — da se lahko ponaša z zavestjo v polni meri storjenih delovnosti. — Kot učitelj deluje že trideset let ter je s svojim plodonosnim delovanjem vzgojil že celo vrsto zavednih slovenskih mož. Gernmek ljubi svoje učence; nagiblje se do njih v očetovski vdanosti, zato se ga pa mladina oklepa z zvestobo in iskrenostjo, ki je najlepši sad plemenitega učiteljevega vzgojnega dela. — V naši stanovski organizaciji je tovariš Gernmek na dobrem glasu kot tovariš in organizator. Odkritosrčnost nasproti vsakomur, neizprosna doslednost v narodnih in demokratskih načelih, slovenski značaj v dejanju izkazovanega tovarištva: iz tega obilježja njegovega bistva se odraža izrazita njegova osebnost! Svojim tržaškim tovarišem in tovarišicam je ustanovil učiteljsko društvo, ki mu je sedaj predsednik — mož na svojem mestu! Vse, kar mu nalaga dolžnost in dela stanovska zavednost, stori brezpogojno, hitro in temeljito. Prospevanje naše celotne organizacije mu je neprestano v mislih — vzpodbuja in vne-ma na vse strani, da bi bil naš krog čim večji po številu in čim popolnejši po stanovski zavednosti. V tem pogledu je strog nasproti samemu sebi, a takisto je strog proti vsakomur, ki se hoče imenovati naprednega slovenskega učitelja. Polovičarstva ne pozna! Srečali smo ga že na premočnih Zaveznih skupščinah, kakor tudi se ni nikdar stiskal doma, kadar je bilo treba manifestirati za narodne potrebe, koristi in pravice. Tako ga gledamo sedaj na tržaškem delu za razvoj in napredek tržaškega slovenskega šolstva. Kdor je prišel kdaj v njegov dom ter videl ljubeznivost in gostoljubnost Gernmekovih svojcev, ta se je preveril takoj, da ga objema prijazna domačnost slovenskega učitelja in slovenskega Sokola. Udarci težkega življenja so s pekočo boleštno padali tudi na njegovo srce, a zdobili niso njegove odporne sile. Skovali so temveč krepko, samozavestno individualnost, ki so ji v duši korenine in v osebni izraz. Da pozna in podpira vso slovensko književnost, je pri možu takega močnega značaja umevno samo ob sebi, a prav tako je temeljito poučen v vsej slovanski in italijanski literaturi. — Svojemu zvestemu prijatelju in tovarišu Gernmku ob petdesetletnici njegovega rojstva presrečno čestitamo, želeč vsemu njegovemu delu in prizadevanju najlepših uspehov! Z nami vred ima tov. Gernmek ponosno obrnjene poglede v bodočnost, ki proseva skozi morje lastnega in narodovega trpljenja in naših bolečin! V delo zatopljen in za delo pripravljen — tako čaka slovenski učitelj tega, kar mora priti! Na zdar!

—t— **Odlikovanje.** Tovariš Ivan Danev, šolski voditelj pri Sv. Ivanu, je odlikovan s križcem za civilne zasluge. Čestitamo!

—t— **Vrnitev.** Tovariša Andrej Čok in Ivan Dimnik sta se po triletnem vojaškem službovanju vrnila na svoji učiteljski mesti v našo sredo. Pozdravljena, ljuba tovariša, na slovenskih tržaških tleh! Sedaj pa z uma svetlim mečem na delo za blago naše mladine!

—t— **V dnež stavke** so begale po tržaških ulicah cele jate nedoletnih otrok obojega spola. Ta mladina niso bili iz slovenskih šol. Slovenska šolska mladina je redno hodila v šolo in se lepo učila. To je treba povedati, da ne bi kdo po krivem sodil nedolžnih.

Poravnajte staro in obnovite novo naročnino!

Splošni vestnik.

Novo učilo. C. kr. patent. Dunaju je podelil tovarišu Al. Fromu, učitelju pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah patent (štev. 75.369) na učilo »stavnica in računilo«, ki se izda po vojni. Uradna učit. konferenca za mariborski, slovenjebistriški in šentlenartski okraj je že leta 1914 soglasno označila to učilo kot najizbornejši pripomoček za igrajoče priučene čitanja, pravopisja, računanja, pisanja in risanja v elementarnem razredu delovne šole ter sklenila sčasoma uvesti »Fromovo stavnico« v vseh toskrajnih šolah.

Shod zaupnikov narodno-napredne stranke. Dne 2. t. m. se je vršil v veliki dvorani Mestnega Doma v Ljubljani shod zaupnih mož kranjske Narodno-napredne stranke. Od vseh strani so prihili zaupniki na shod, vsi stanovi so bili častno zastopani. Krasno uspeli shod se je vršil v znamenju narodne svobode, ujedinjenja naprednega jugoslovanskega in demokratskega našega javnega življenja. Vsi poročevalci so izborni rešili svojo nalogo. Stavljeneh je bilo več resolucij, ki so bile z velikom odobravanjem soglasno sprejete. Posebno je navdušil zborovalce predlog, da se razdruži stara Narodno-napredna stranka in ustanovi nova **Jugoslovanska demokratska stranka**, ki imej o veliki moči letos svoj ustanovni občni zbor. Tako se bližamo korak za korakom k ujedinjenju jugoslovanskega troimenškega naroda. Vsak posameznik in vsi stanovi skupaj na delo za lepšo in boljše našo bodočnost, za ustanovitev svobodne jugoslovanske države pod žeslom habsburške dinastije.

Nov list. Danes teden je išla »Domovina«, poljudni tednik za gospodarstvo, kulturo in politiko. Nadomestil naj vrzeli, ki je nastala vsled prenehanja »Slovenskega Doma«, »Našega Glasu«, »Narodnega Lista«, »Soče« in »Primorca«. »Domovina« bo posvečena boju za samostojno jugoslovansko državo. Začrtana je pot, po kateri se razvija kulturno, gospodarsko in politično življenje v bodoči Jugoslaviji. — »Domovina« izhaja v »Narodni tiskarni« v Ljubljani. Upravništvo in uredništvo je v Sodni ulici štev. 6. Naročnina znaša za tekoče leto 12 K, za polovico 6 K. Posamezne številke 24 h. Zanimiv list priporočamo v mnogobrojno naročanje.

Književnost.

Fran Milčinski: Tolovaj Mataj in druge slovenske pravljice. S 15 risbami Ivana Vavpotiča. — 1917 v četrtem letu vojne — da bi bilo zadnje — in vojna zadnja! — Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Natisnila »Narodna Tiskarna«. Str. 147. Cena 5-20 K in 10% knjigotržne draginske doklade. — V tej zbirki nadaljuje Milčinski z vencem pravljic, ki ga je začel povijati iz cvetja narodnega blaga s Schwennerjevo izdajo. Tudi to delo mu je uspelo oblikovno in vsebinsko. Snov je spretno obdelana v tehnični narodne pravljice (npr.: preteklo je devet dolgih mesecev, desetega en dan; ali: preteklo je devet let, desetega en dan, kar se večkrat ponavlja). Besedni zaklad je bogat in pester. Pravili so mi, da so morali bralci na pomoč jemati Pleteršnikov slovar: ena zakladnica odpira vrata v drugo zakladnico; vendarle smo bogati! Spominjam se ob tej priliki, kar mi je pravil pokojni Anton Medved. Pravil mi je, kako je iskal po Pleteršniku jekla in kremena, da je gradil z njiju močnost in vekovitost verzov svojih dram (Kacijanar, Za pravdo in sree). Milčinski ljubi po večini resno, plemenito snov (ljubezen staršev do otrok, ljubezen otrok do staršev; junaštvo, poštenost, odkritosrčnost, značaj); a celo tam, ko je sila in prilika strašna in divja, ljubeznivo zapoje sviralo njegovega lahkega, prirodnega humorja, ker je ravno zaradi tega tako učinkovit, ker je samoroden in zato povsod uspešno doigra svojo vlogo, kamorkoli mu naravna strelco in kjerkoli mu odpre torbo ekonomični režiser. »Poldruga Martina« sem slišal že od matere doma v otroških letih; smejal sem se nerodi, ko je metala volovske oči po cerkvi. In danes nič manj dobrodejno ne deluje knjiga name, ker je dajanje tako izrazilo, da prezremo njegov izvir — v temo zatopljenega duha. Zato je učinek smeh, namesto da bi bilo pomilovanje. Enako je z Butalei, ki bi jih pa rajši ne videl v knjigi. Vsaj »Imenitna kupčija« bi morala brezpogojno iz nje, ker odločno kvari okus. Kakor nam pričajo obe knjigi Milčinskega pravljice, je naš životvorni pravljicar temeljito udomačen v bogastvu naše narodne pesmi. Ali bi ne bilo hvalevredno delo, da izbere in izda v originalu tiste, ki se mu zde primerne krogi, kateremu je napisal svoje pravljice v prozi? Mislim da! — Knjigo je opremil z risbami Vavpotič, umetnik dobrega slo-

vesa. Večinoma hvali tudi to delo mojstra. A nekaj ilustracij je pretemnih in prenašanih, da »od dreves ne vidimo gozda«. Taka je druga slika k »Tolovaju Mataju«, dalje »Sojenice in eigan« in »Jurko je iskal strahu«. To šodbo mi narekujejo reprodukcije. Original bi utegnil soditi drugače. V splošnem je knjiga med najlepšimi, ki nam jih je dal vojni čas. Tista hrupna in kramarska reklama je bila čisto odveč. Kvečjemu, da je učinkovala nasprotno: razočarala je tistega, ki sodi delo po reklamam!

E. Gangl.

Poslano.

Upravništvo »Popotnika« je priobčilo v zadnji štev. »Učit. Tov.« poslano, ki mora podpisani upravni svet nanje odgovoriti.

Vojne razmere so hudo pritiskale na naš zavod — na nobenega drugega v Ljubljani ne tako! Bila je nevarnost, da propademo. Od 35 uslužbencev nam jih je ostalo 8; to število se je sedaj dvignilo na 19. Stavni stroji so morali stati, ker ni bilo plina. Neverjetne težave so z dobavo papirja. Hodili smo križev pot, dokler nismo dobili nekaj premoga. Vzlic temu smo vzdržali. Poravnali smo vse menice, in vse obresti, t. j. čez 20.000 K; poleg tega pa plačali še dolga K 23.312.—Vsako soboto je treba uslužbeno osebje redno izplačevati. To in pa drugi upravni stroški nas so stali leta 1917 nič manj nego K 42.855-79. Če bi ne imeli naročil tudi iz neučiteljskih krogov in točnih plačnikov, bi vsegatega ne zmagali.

Pomagala sta nam nov tednik in nov dnevnik, ki smo ju vzeli v tisk, ker poravnata vedno svoje račune teden sproti. Kdor ni bil sam udeležen, ne more imeti niti pojma, koliko skrbi in truda nas je stalo, da smo sedaj na trdnih nogah in se nam ni bati — katastrofe. Razmere so se tudi nam nasproti ublažile, da svobodneje dihamo, dasi nam dela stalne težave posebno dobava papirja. Vse te izredne vojne razmere so naša križda, da nista »Popotnik« in »Zvonček« mogla redno izhajati. Steer tudi slični listi, ki jih tiskajo druge tiskarne, izhajajo z velikimi zamudami. Razmere v naši tiskarni so sedaj toliko sanirane, da sta izšla 3. in 4. številka »Popotnika« ter 11. in 12. številka »Zvončka« ta teden, še ta mesec pa izidejo 5. in 6. številka »Popotnika« in 1. štev. »Zvončka«. Čimprej pridemo torej zopet do rednega izhajanja svojih listov. Storili smo vse, kar je v naših močeh, da vstrežemo predvsem učiteljski organizaciji. Zato smo odklonili mnogo del, ki bi nam donašala redne dohodke. Bolj učiteljska pa ne more biti naša tiskarna, ker smo odgovorni nasproti zadržnikom in nasproti oblastem. In to so velike odgovornosti!

Prosimo potrpljenja in treznega presojanja faktičnega položaja! Bodoči čas dokaže, da smo delali, v korist učiteljstvu, ko smo svoj zavod rešili propada. Mnogo jih je bilo, ki so nas hoteli uničiti. Da se to ni zgodilo, se moramo zahvaliti svojim prijateljem v učiteljskih in neučiteljskih vrstah. Na te računamo tudi v bodočnosti in smo trdno prepričani, da nismo in ne bomo delali atributu svoje tiskarne niti škode niti sramote! Zgodovina teh hudih časov našega zatiranja in denunciranja potrdi resničnost te trditve!

**Upravni svet
»Učiteljske tiskarne«
r. z. z o. j.**

Zavarovanja na vojno posojila za pre-skrbo otrok z glavnico za opremo in vzgojno rento. Zavarovana glavnica vojnega posojila se izplača po preteku zavarovalne dobe, ki si jo podpisatelj sam izvoli (15 ali 18 let). Umrje li podpisatelj tekom zavarovalne dobe, potem preneha plačevanje nadaljnjih premij, otroku, ki se naj

preskrbi, ali drugi po podpisatelju določeni osebi pa se izplača:

- takoj posmrtnina v izmeri 20% zavarovane nominalne glavnice,
- tekem vse ostale zavarovalne dobe vzgojna renta v letnem znesku 20% zavarovane nominalne glavnice,
- koncem zavarovalne dobe zavarovana nominalna glavnica vojnega posojila kot opretni kapital (dota).

Plačila pod a) in b) se izvrše v gotovini. Izplačila niso odvisna od otrokovega življenja. Ako otrok umrje, se nadaljujejo na željo podpisatelja ali njegovih postavnih naslednikov drugemu otroku ali pa tudi poljubni drugi osebi, ki jo je podpisatelj določil.

Zavarovanje je veljavno v polnem obsegu od prvega hipa dalje za primer smrti. Za vojake na bojišču ni plačati za zavarovanja do K 10.000 nikakega poviška, za višje zneske je vojni povisek zelo zmeren.

Premije so skrajno nizke. Potrebna je zdravniška preiskava.

Primer: 32-letni mož zavaruje svojemu 2-letnemu otroku za dobo 18 let torej do 20. leta, glavnico K 10.000 kakor tudi posmrtnino in vzgojino po 20% glavnice, t. j. po K 2000. Letna premija znaša le K 491.20.

Ako umrje podpisatelj v drugem zavarovalnem letu, se izplača: takoj posmrtnina K 2000 v gotovini, 16 zaporednih let vzgojna renta letnih K 2000, t. j. K 32.000 v gotovini, skupaj torej K 34.000 in po preteku 18 letne zavarovalne dobe še K 10.000 nominala vojnega posojila za vsa ta visoka izplačila se je plačalo na premiji vsega skupaj le K 982.40!

Premije se morajo poravnati tudi za vso zavarovalno dobo na enkrat v naprej, pri čemer se računi 4% diskonta. V primeru podpisateljeve smrti se povrnejo tudi vse neuporabljene diskontirane premije.

V zgoraj podanem primeru bi bilo plačati enkratno premijo K 6233.90. Umrje li podpisatelj v 2. pogodbenem letu, potem se izplačajo po njegovi smrti že omenjeni zneski in takoj tudi neuporabljene del enkratne premije K 5676.95. Skupaj bi prejel dedič celih K 39.676.75 v gotovini in K 10.000 nom. vojnega posojila.

Popolnejše in cenejše oskrbe družine si sploh ne moreš misliti!

Enkratna premijska predplačila se morejo poravnati tudi z vojno-posojilnimi papirji VII. ali prejšnjih emisij. Kdor ima take papirje, more podvojiti svoje dose-danje podpise brez vinarja gotovine, naložiti svojo vsak hip likvidno glavnico na visoke obresti, koristiti domovini in poskrbeti poleg tega še za svoje drage.

Pojasnili o le-tem zavarovanju, o vojnem zavarovanju in o drugačnih zavarovanjih na vojno posojilo brez in z zdravniško preiskavo dajejo in predloge sprejemajo: **deželna poslovalnica** c. kr. avstr. vojaškega zaklada za vdove in sirote, zavarovalni oddelk, Ljubljana, Frančevo nabrežje I. okrajne poslovalnice v vseh političnih okrajih in njih po-oblašenci.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. januarja 1918 K 12.062-57.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/2. do 1/2. ure popoldne.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.